

INGRID DIESEN:

Europaparlamentet och Sverige

Som en komplettering till Andreas Khols artikel i detta nummer av Svensk Tidskrift har riksdagsledamoten Ingrid Diesen skrivit om Europaparlamentet och Sverige. Vi borde intressera oss mera för vad som händer i valet i juni till detta parlament, menar hon.

Visserligen står Sverige och Norge utanför EG, liksom, av särskilda skäl, Finland.

Med den dag lär komma, då frågan om ett svenskt inträde måste aktualiseras. Vi blir beroende av beslut som fattas av nu tolv, snart femton europeiska stater i förening, utan att vi kan och får vara med om att bestämma.

Den 7–10 juni i år går 180 miljoner väljare i nio länder till val för att utse ett gemensamt parlament. Är det något av intresse för oss i Sverige? Vi skall ju inte deltaga. Hittills har inte heller svenska massmedier visat något större intresse för detta unika evenemang. Men också rollen som blott och bart åskådare till en starkare integration i Europa borde fångla oss. Historiskt, kulturellt, ekonomiskt och politiskt är Sverige en naturlig del av den europeiska gemenskapen.

Samarbetet började med Kol- och stålunionen 1951. År 1957 bildades EEC med Belgien, Frankrike, Tyskland, Italien, Luxemburg och Nederländerna som medlemmar. Sedan också Danmark, Irland och Storbritannien 1973 anslutit sig, har man antagit namnet European Community (EC) medan den svenska beteckningen är Europeiska Gemenskapen (EG).

De beslutande organen inom EG är Ministerrådet och Kommissionen.

Europaparlamentet är en rådgivande församling, som består av representanter för samtliga medlemsländer. Under 70-talet har parlamentet fått utökade befogenheter bl a när det gäller budgeten. Man disponerar nu egna medel genom en procents mervärdesskatt från varje land.

Parlamentet har hittills haft 198 medlemmar utsedda av respektive länders egna parlament. Det nyvalda parlamentet kommer att få 410 medlemmar och platserna fördelas på följande sätt: Frankrike, Tyskland, Storbritannien och Italien får 81 platser var, Nederländerna 25, Belgien 24, Danmark 16, Irland 15 och Luxemburg 6.

Det finns vissa restriktioner när det gäller

för medborgarna i respektive länder att få utöva sin rösträtt. Britter och luxemburgare som är bosatta utomlands får inte rösta annat än med undantag för vissa tjänstemän och militärer. Tyskar, danskar och holländare kan rösta om de bor i något av de andra medlemsländerna, medan belgier, fransmän, irländare och italienare har fritt fram även om de bor utomlands. Italienare däremot, som inte bor i något av de andra EGländerna, måste återvända till Italien för att få rösta, och det måste också alla irländare. Sedan finns det ytterligare en del specialbestämmelser som det saknas anledning att här gå in på. Vad rösträttsåldern beträffar går gränsen vid 18 år utom i Danmark, där den är 20.

Det nya parlamentet

Vilka kommer att väljas? Detta är en fråga som både intresserar och oroar ledande kretsar inom EG. Kommer den betydligt utvidgade församlingen att motsvara de förväntningar och krav som ställs på den? Nomineringarna pågår som bäst genom de vanliga partierna, men risken finns ju att i toppen på listan ställs upp en välkänd politiker för att attrahera väljare, en politiker som efter en kortare tids tjänstgöring kanske avsäger sig och ersätts av en mindre kvalificerad person. Suppleanter finns nämligen inte i denna församling.

Liksom hittills kommer det att vara möjligt att inneha dubbla mandat, dvs också vara medlem i sitt hemlands parlament. På sikt kommer nog denna skara emellertid att bli allt mindre.

På många håll fruktar man konkurrens

inte bara mellan Europaparlamentet och det egna parlamentet utan också mellan nationella partier och övernationella sammanslutningar. Eftersom ledamöterna hittills har haft dubbla mandat har frågorna inte varit så brännande som de blir när en del av de direktvalda nya medlemmarna bara kommer att tillhöra denna församling. Kontakten med och lojaliteten mot det egna landet och det egna partiet kommer säkert ibland att sättas på hårda prov. Många regeringar inom EG har också fruktat inblandning i valkampanjen från EG-organ och från övernationella partigrupper. Både Kommissionen och Europaparlamentet har gått ut med information för att öka allmänhetens intresse och kunskaper. För detta ändamål har summor avsatts i budgeten liksom också kontakterna med massmedia har förstärkts.

De stundande valen har också direkt stimulerat uppkomsten av nya övernationella partigrupper. Bland dessa kan nämnas European People's Party (EEP), en sammanslutning av kristdemokratiska partier, samt European Democrat Union (EDU). I den sistnämnda organisationen ingår också partier utanför EG, däribland Moderata Samlingspartiet.

För oss svenskar bör det vara värdefullt att notera att intresset för EG stadigt har stigit i Danmark och att man där menar att valet kan få en stor betydelse som påskyndare av utvecklingen mot en europeisk politisk union. Störst är intresset i åldersgruppen 25–39 år, och männen är mer intresserade än kvinnorna. I Tyskland har valkampanjen redan slagit ut i blom med annonser och broschyrer. Båda de stora partierna går fram med parollen Ja till Europa.

Partigrupper i det nuvarande parlamentet

I olika internationella församlingar t ex FN sitter delegaterna grupperade nationsvis. Så är det inte i Europaparlamentet, där man i stället har bänkat sig i partigrupper tvärs över nationsgränserna. Tanken bakom detta är att man skall dämpa nationella intressen till förmån för en övergripande Europa-anda.

I det nu sittande parlamentet med 198 medlemmar är det bara tre som inte tillhör någon grupp. Alla de andra ingår i någon av följande sex grupper:

1. Kommunisterna och likasinnade. Den består av italienska och franska kommunister samt medlemmar av det danska Socialistiska Folkeparti och har 18 medlemmar.
2. Socialister. Utgör den största gruppen med 66 medlemmar. Har en etablerad socialistisk syn på jordbrukspolitik och socialpolitik, men är ibland splittrad när det gäller övernationella frågor.
3. Kristdemokrater. Bildar den näst största gruppen med 53 medlemmar. Här finns de starkaste anhängarna till en ökad europeisk integration. Bland dem som ingår i denna grupp är de västtyska CDU och CSU de starkaste.
4. Europeiska främstegsdemokrater. Här återfinns man 17 medlemmar bl a från franska RPR (gaullister) under ledning av Jacques Chirac och det irländska Fianna Fail. Dessa båda grupper har helt motstridande uppfattning när det gäller stärkandet av Europaparlamentets befogenheter. Dessutom ingår de danska medlemmarna av Framstegspartiet.

5. De konservativa. Denna grupp är nästan helt brittisk med 16 medlemmar från det konservativa partiet samt två danskar, en från Konservativa Folkpartiet och en från Centrumdemokraterna. Brittiska Tories har en mer positiv inställning till EG än sina kolleger inom Labour Party.

6. Den liberala och demokratiska gruppen. Den har 23 medlemmar från åtta olika länder och är mycket vänligt inställd till en ökad integration. Dock råder en viss splittring inom gruppen därför att t ex de belgiska liberalerna är högerorienterade medan de tyska och brittiska liberalerna är vänsterorienterade. Var och en av dessa grupper har ett stort sekretariat vid parlamentets administrativa huvudkvarter i Luxemburg.

Debatterna i parlamentet domineras av grupperna genom att deras talesmän får ordet i tur och ordning. Även utanför sessionerna samarbetar man flitigt och arrangerar t ex weekendmöten för att diskutera gemensamma frågor.

Den europeiska framtiden

"Europa är för vackert för att förbli en angelägenhet för män", heter det insmickrande i en tysk broschyr som vill propagera för fler kvinnor i det nya parlamentet. För att stimulera till ökat deltagande i valet och över huvud taget öka kvinnornas ansvar för Europafrågor ger EG-kommissionen ut en bulletin kallad "Women of Europe".

Europeiska Kvinnounionen är en organisation bildad i mitten av 50-talet av kvinnor från kristdemokratiska, konservativa och

närbesläktade partier i fjorton europeiska länder. Den svenska sektionen utgör också Moderata Kvinnoförbundets internationella sektion. Intresset fokuseras kring de kommande valen, och många medlemmar ställer upp som kandidater, bland andra unionens ordförande lady Diana Elles. Vi svenskor lär oss mycket av det här internationella arbetet men känner oss ibland lite utanförstående.

Den gemenskap som började med de sex och fortsatte med de nio kommer snart att omfatta tolv medlemsländer. De som söker inträde i nästa omgång är Grekland, Spanien och Portugal. Förhandlingarna med Grekland har hunnit längst. De villkor som Grekland får kommer kanske att erbjuda svårigheter när det gäller Spanien och Portugal. I synnerhet Spanien med sina 35 miljoner invånare betraktas som en allvarlig konkurrent till de delar av Frankrike och Italien, där man också lever på att odla frukt och grönsaker, oliver och vin. I Tyskland

fruktar man den fria arbetsmarknaden, som kan öka invandringen från Spanien, Portugal och Grekland.

EG-marknaden är viktig också för Norge och Sverige, eftersom så stor andel som 56 % av Norges export och 47 % av Sveriges går till länder inom Gemenskapen.

Inom EG har man naturligtvis noterat att en arbetsgrupp inom Moderata Samlingspartiet har uttalat att Sverige kommer att möta växande svårigheter om det fortsätter att hålla sig utanför EG. Man vet också att det i den tidigare trepartiregeringen var centern som var absolut motståndare till tanken på ett svenskt medlemskap. För dem som redan nu har upplevt europeiskt samarbete ter sig en anslutning till EG som en naturlig utveckling. Vi blir ju annars bara beroende av de beslut som fattas inom Gemenskapen utan att det ringaste kunna påverka dessa beslut.